

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (első tanács)

2010. január 14. *

A C-304/08. sz. ügyben,

az EK 234. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Bundesgerichtshof (Németország) a Bírósághoz 2008. július 9-én érkezett, 2008. június 5-i határozatával terjesztett elő az előtte

a **Zentrale zur Bekämpfung unlauteren Wettbewerbs eV**

és

a **Plus Warenhandelsgesellschaft mbH**

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (első tanács),

tagjai: A. Tizzano tanácselnök, az első tanács elnökeként eljárva (előadó), E. Levits, A. Borg Barthet, M. Ilešič és J.-J. Kasel bírák,

* Az eljárás nyelve: német.

főtanácsnok: V. Trstenjak,
hivatalvezető: Fülöp B. tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2009. június 11-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

- a Zentrale zur Bekämpfung unlauteren Wettbewerbs eV képviseletében C. von Gierke Rechtsanwältin,
- a Plus Warenhandelsgesellschaft mbH képviseletében D. Mäder és C. Hunecke Rechtsanwälte,
- a német kormány képviseletében M. Lumma és J. Kemper, meghatalmazotti minőségben,
- a belga kormány képviseletében T. Materne, meghatalmazotti minőségben,
- a cseh kormány képviseletében M. Smolek, meghatalmazotti minőségben,
- a spanyol kormány képviseletében F. Díez Moreno, meghatalmazotti minőségben,

- az olasz kormány képviselőjében G. Palmieri, meghatalmazotti minőségben, segítője: F. Arena avvocato dello Stato,

- az osztrák kormány képviselőjében A. Hable, meghatalmazotti minőségben,

- a lengyel kormány képviselőjében M. Dowgielewicz, K. Zawisza és M. Laszuk, meghatalmazotti minőségben,

- a portugál kormány képviselőjében L. Inez Fernandes, P. Mateus Calado és A. Barros, meghatalmazotti minőségben,

- a finn kormány képviselőjében A. Guimaraes-Purokoski, meghatalmazotti minőségben,

- az Európai Bizottság képviselőjében F. Erlbacher és W. Wils, meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2009. szeptember 3-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

Ítéletet

- ¹ Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a belső piacon az üzleti vállalkozások fogyasztókkal szemben folytatott tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatairól, valamint a 84/450/EGK tanácsi irányelv, a 97/7/EK, a 98/27/EK és a 2002/65/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvek, valamint a 2006/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet módosításáról szóló, 2005. május 11-i 2005/29/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv („irányelv a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról”) (HL L 149., 22. o.) 5. cikke (2) bekezdésének értelmezésére vonatkozik.

- ² E kérelmet a Zentrale zur Bekämpfung unlauteren Wettbewerbs eV (a tisztességtelen verseny ellen küzdő német egyesület, a továbbiakban: Wettbewerbszentrale) és a Plus Warenhandelsgesellschaft mbH, német kiskereskedelmi vállalkozás (a továbbiakban: Plus) között az utóbbinak a Wettbewerbszentrale által tisztességtelennek tekintett kereskedelmi gyakorlata tárgyában folyamatban lévő eljárásban terjesztették elő.

Jogi háttér

A közösségi szabályozás

3 A 2005/29 irányelv (6), (7) és (17) preambulumbekzdése az alábbiak szerint rendelkezik:

„(6) Ez az irányelv [...] közelíti a tagállamoknak a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokra vonatkozó jogszabályait, ideértve a fogyasztók gazdasági érdekeit közvetlenül sértő tisztességtelen reklámokat, amelyek ezáltal közvetett módon sértik a jogszerűen eljáró versenytársak gazdasági érdekeit is. Az arányosság elvével összhangban ez az irányelv védi a fogyasztókat az ilyen tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok következményeitől, amennyiben ezek jelentősek, de elismeri, hogy egyes esetekben a fogyasztókra gyakorolt hatás elhanyagolható. Ez az irányelv nem vonatkozik a kizárólag a versenytársak gazdasági érdekeit sértő vagy a kereskedők közötti ügyletekhez kapcsolódó tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról szóló nemzeti jogszabályokra, és nem is érinti azokat; a tagállamok – amennyiben úgy kívánják – a szubszidiaritás elvének teljes körű figyelembevételével és a közösségi joggal összhangban továbbra is maguk szabályozhatják ezeket a gyakorlatokat. [...]

(7) Ez az irányelv a fogyasztóknak a termékekkel kapcsolatos ügyleti döntéseit közvetlenül befolyásoló kereskedelmi gyakorlatokkal foglalkozik. Nem foglalkozik ugyanakkor az elsődlegesen más célok érdekében alkalmazott kereskedelmi gyakorlatokkal, ideértve például a befektetőkhoz intézett kereskedelmi kommunikációt, úgymint az éves jelentéseket és a vállalkozások írott reklámanyagait. Nem foglalkozik az ízléshez és illemhez kapcsolódó jogi követelményekkel, hiszen azok a tagállamok körében nagymértékű változatos-ságot mutatnak. Bizonyos kereskedelmi gyakorlatok, mint például az utcai kereskedelmi célú megszólítás, a tagállamokban kulturális okok miatt nemkívánatosak lehetnek. Ennek megfelelően a tagállamok számára lehetővé kell tenni, hogy saját területükön ízlés és illem okán – a közösségi joggal összhangban – továbbra is betilthassanak egyes kereskedelmi gyakorlatokat, akkor is, ha azok nem korlátozzák a fogyasztó választási szabadságát. Ezen

irányelv és különösen általános záradékai alkalmazásakor teljes mértékben figyelembe kell venni az adott egyedi eset körülményeit.

[...]

- (17) A fokozottabb jogbiztonság érdekében kívánatos meghatározni azokat a kereskedelmi gyakorlatokat, amelyek minden körülmény között tisztességtelenek. Ezért az I. melléklet minden ilyen gyakorlatot tartalmaz. Kizárólag ezek azok a kereskedelmi gyakorlatok, amelyeket az 5–9. cikk rendelkezései szerint történő eseti vizsgálat nélkül is tisztességtelennek kell tekinteni. A felsorolás csak ezen irányelv felülvizsgálata révén módosítható.”

4 A 2005/29 irányelv 2. cikke kimondja:

„Ezen irányelv alkalmazásában:

[...]

- d) »az üzleti vállalkozásoknak a fogyasztókkal szemben folytatott kereskedelmi gyakorlatai« (a továbbiakban: »kereskedelmi gyakorlatok«): a kereskedő által kifejtett tevékenység, mulasztás, magatartási forma vagy megjelenítési mód, illetve kereskedelmi kommunikáció – beleértve a reklámot és a marketinget is –, amely közvetlen kapcsolatban áll valamely terméknek a fogyasztó részére történő eladásösztönzésével, értékesítésével vagy szolgáltatásával;

[...]”

- 5 Az említett irányelv 3. cikkének (1) bekezdése kimondja:

„Ezt az irányelvet az üzleti vállalkozásoknak a termékhez kapcsolódó kereskedelmi ügylet lebonyolítását megelőzően és azt követően, valamint a lebonyolítás során, a fogyasztókkal szemben folytatott, az 5. cikkben meghatározott tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatára kell alkalmazni.”

- 6 Az említett irányelv 4. cikke szerint:

„A tagállamok nem korlátozhatják sem a szolgáltatások nyújtásának szabadságát, sem az áruk szabad mozgását az ezen irányelv által közelített területekhez tartozó indokok alapján.”

- 7 A 2005/29 irányelv „A tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok tilalma” című 5. cikkének szövege a következő:

„(1) Tilos tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokat alkalmazni.

(2) A kereskedelmi gyakorlat tisztességtelen, amennyiben:

a) ellentétes a szakmai gondosság követelményeivel,

és

b) a termékkel kapcsolatban jelentősen torzítja vagy torzíthatja azon átlagfogyasztó gazdasági magatartását, akihez eljut vagy aki a címzettje, illetve – amennyiben a kereskedelmi gyakorlat egy bizonyos fogyasztói csoportra irányul – a csoport átlagtagjának a gazdasági magatartását.

(3) Azon kereskedelmi gyakorlatokat, amelyek valószínűsíthetően csak a fogyasztóknak egy, e kereskedelmi gyakorlattal vagy az annak alapjául szolgáló termékkel szemben szellemi vagy fizikai fogyatékoságuk, koruk vagy hiszékenységük miatt különösen kiszolgáltatott, egyértelműen azonosítható csoportjának gazdasági magatartását torzítják jelentősen – és oly módon, hogy azt a kereskedőnek ésszerűen előre kellene látnia –, az adott csoport átlagtagja szempontjából kell értékelni. Ez nem érinti azokat a megszokott és jogszerű reklámtevékenységeket, amelyek túlzó vagy nem szó szerint értendő kijelentéseket alkalmaznak.

(4) Különösen tisztességtelen az a kereskedelmi gyakorlat, amely:

a) a 6. és 7. cikkben meghatározott módon megtévesztő,

vagy

b) a 8. és 9. cikkben meghatározott módon agresszív.

(5) Az I. melléklet tartalmazza azoknak a kereskedelmi gyakorlatoknak a felsorolását, amelyek minden körülmény között tisztességtelennek minősülnek. Ugyanezt a felsorolást kell alkalmazni minden tagállamban, és a felsorolás csak ezen irányelv felülvizsgálata révén módosítható.”

8 Végül a 2005/29 irányelv 19. cikke szerint:

„A tagállamok elfogadják és kihirdetik azokat a törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezéseket, amelyek szükségesek ahhoz, hogy ennek az irányelvnek 2007. június 12-ig megfeleljenek. [...]

A tagállamok 2007. december 12-től alkalmazzák ezeket az intézkedéseket. [...]

A nemzeti szabályozás

9 A tisztességtelen verseny elleni harcról szóló törvény (Gesetz gegen den unlauteren Wettbewerb, BGBl. 2004 I, 1414. o.; a továbbiakban: UWG) célja 1. cikkének megfelelően versenytársak, a fogyasztók és egyéb piaci szereplők védelme a tisztességtelen versennyel szemben. Ezzel egyidejűleg óvja a torzításmentes versenyhez fűződő közérdeket is.

10 Az UWG 3. cikkének szövege a következő:

„A versenyt a versenytársak, a fogyasztók vagy az egyéb piaci szereplők hátrányára nem jelentéktelen mértékben befolyásoló versenymagatartások joggellenesek.”

11 Az UWG 4. cikke az alábbiak szerint rendelkezik:

„A 3. cikk értelmében tisztességtelenül jár el az

[...]

6. aki a fogyasztók promóciós vagy nyereményjátékban való részvételét valamely áru megvásárlásától vagy szolgáltatás igénybevételétől teszi függővé, kivéve ha a promóciós vagy a nyereményjáték az áruval vagy a szolgáltatással természet-szerűen összekapcsolódik.

[...]”

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés

- 12 Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, hogy a Plus a 2004. szeptember 16. és november 13. közötti időszakban az „Ihre Millionenchance” („Ön is nyerhet milliókat”) elnevezésű promóciós akciót folytatta, amelynek keretében a vásárlóközönséget arra buzdították, hogy pontok gyűjtése érdekében vásárolja az üzleteiben árult termékeket. 20 pont összegyűjtése lehetőséget adott a Deutscher Lottoblock (16 szerencsejáték-társaság országos szervezete) 2004. november 6-i vagy 27-i számhúzásán való ingyenes részvételre.
- 13 A Wettbewerbszentrale – mivel a fenti gyakorlatot az UWG együttesen értelmezett 3. cikke és 4. cikkének 6. pontja értelmében tisztességtelennek találta, tekintettel arra, hogy a promóciós játékban való részvételt áruk megvásárlásától tette függővé – azt kérte a Landgericht Duisburg előtt, hogy a Plust kötelezzék a fenti gyakorlat abbahagyására.
- 14 Miután a Plust első és másodfokon is elmarasztalták, „felülvizsgálati” kérelmet nyújtott be a Bundesgerichtshof előtt.
- 15 Az említett bíróság az előzetes döntéshozatalra utaló határozatban kétségét fejezi ki a fent hivatkozott nemzeti rendelkezéseknek a 2005/29 irányelvvel való összeegyeztethetőségével kapcsolatban, amennyiben azok általánosan megtiltják a vásárlással összekapcsolt promóciós vagy nyereményjátékokat. Márpedig az ilyen gyakorlat nem szerepel az említett irányelv I. mellékletében felsorolt azon gyakorlatok között, amelyek minden körülmény között tiltottak, függetlenül attól, hogy az adott esetben konkrétan fenyeget-e fogyasztói érdekeket. Ezenkívül a kérdést előterjesztő bíróság szerint nem zárható ki, hogy a fenti módon eljárva az UWG a közösségi jogalkotó által biztosítani kívántnál kiterjedtebb védelmet ismer el a fogyasztók számára, jóllehet az említett irányelv a tárgyban teljes harmonizációt valósított meg.

- 16 Előzetes döntéshozatalra utaló határozatában a Bundesgerichtshof az előzetes döntéshozatali kérelme elfogadhatósága kapcsán is tesz bizonyos észrevételeket.
- 17 E vonatkozásban pontosítja, hogy jóllehet a 2005/29 irányelvet még nem ültették át a német jogba, és e keretben az UWG alapügyben szóban forgó rendelkezéseinek semmilyen módosítását vagy hatályon kívül helyezését egyébiránt nem tervezik, a C-212/04. sz., Adelener és társai ügyben 2006. július 4-én hozott ítéletből (EBHT 2006., I-6057. o.) következő ítélkezési gyakorlat alapján köteles a belső jogot 2007. december 12. után a 2005/29 irányelvvel összhangban értelmezni, amely időponttól az említett irányelv 19. cikke alapján a nemzeti végrehajtási intézkedések alkalmazását a legkésőbb biztosítani kell.
- 18 Ezenkívül – bár kétségtelen, hogy a bírált hirdetés még a 2005/29 irányelv hatálybalépése időpontjánál, azaz 2005. június 12-nél is korábbi – a kérdést előterjesztő bíróság kifejti, hogy figyelembe véve azt a körülményt, hogy a Wettbewerbszentrale által benyújtott, abbahagyásra irányuló kérelem jövőbeli jogsértésekre vonatkozik, a felülvizsgálati kérelem csak akkor fogadható el, ha az abbahagyást a határozat meghozatalának időpontjában hatályos jog alapján is kérni lehet.
- 19 E körülmények között a Bundesgerichtshof úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából az alábbi kérdést terjeszti a Bíróság elé:

„Úgy kell-e értelmezni [...] a 2005/29/EK irányelv 5. cikkének (2) bekezdését, hogy e rendelkezéssel ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amelynek értelmében alapvetően nem megengedett az olyan kereskedelmi gyakorlat, amelynek keretében a fogyasztóknak a promóciós vagy nyereményjátékban való részvételét valamely áru megvételétől vagy szolgáltatás igénybevételétől teszik függővé, függetlenül attól, hogy a hirdetés adott esetben sért-e fogyasztói érdekeket?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

- 20 A kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra keres választ, hogy a 2005/29 irányelvet úgy kell-e értelmezni, hogy azzal ellentétes az UWG-hez hasonló, olyan nemzeti szabályozás, amely főszabály szerint – az adott ügy sajátosságaitól függetlenül – tiltja az olyan kereskedelmi gyakorlatot, amelynek keretében a fogyasztóknak a promóciós vagy nyereményjátékon való részvételét valamely áru megvásárlásától vagy szolgáltatás igénybevételétől teszik függővé.

Az elfogadhatóságról

- 21 A spanyol kormány vitatja az előzetes döntéshozatal iránti kérelem elfogadhatóságát azzal az indokkal, hogy a 2005/29 irányelv az alapügyben szóban forgóhoz hasonló esetre nem alkalmazható.
- 22 Az említett kormány szerint az alapügyben szóban forgó eset – tekintettel arra, hogy a jogvitában két német vállalkozás vesz részt – azzal jellemezhető, hogy valamennyi összetevője egyetlen tagállamon belülről korlátozódik, ezért a 2005/29 irányelv rendelkezései az alapeljárásra nem alkalmazhatók (lásd a C-97/98. sz. Jägerskiöld-ügyben 1999. október 21-én hozott ítélet [EBHT 1999., I-7319. o.] 45. pontját). A spanyol kormány másodlagosan lényegében arra hivatkozik, hogy a 2005/29 irányelv az alapügyre nem alkalmazható, mivel az annak alapjául szolgáló tények nem csupán az említett irányelv átültetésére meghatározott határidő lejártát, hanem annak hatálybalépést megelőzően valósultak meg. Következésképpen a Bíróság nem vizsgálhatja a német törvénynek a 2005/29 irányelvvél való összeegyeztethetőségét. Végül az említett kormány hangsúlyozza, hogy ezen irányelv semmi esetre sem irányul a fogyasztóknak szánt áruk vagy szolgáltatások értékesítéséhez kapcsolódó nyereményjátékok vagy sorsolások szabályozására, mivel e rendszer kifejezetten a belső piacon kedvezményes áron történő árusításra vonatkozó európai parlamenti és tanácsi rendeletjavaslat (COM (2001) 546 végleges) tárgya volt, amelyet az Európai Közösségek Bizottsága 2006-ban visszavont.

- 23 Ezek az érvek azonban nem helytállóak.
- 24 E tekintetben először is emlékeztetni kell arra, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a Bíróság és a nemzeti bíróságok között az EK 234. cikk szerinti együttműködés keretében egyedül az alapügyben eljáró és a meghozandó bírósági döntésért felelős nemzeti bíróság jogosult az ügy sajátosságaira figyelemmel megítélni azt, hogy egyrészt az ítélethozatala szempontjából szükséges-e az előzetes döntéshozatal, másrészt a Bíróság számára feltett kérdések relevánsak-e. Ennélfogva, ha a nemzeti bíróságok által feltett kérdés valamely közösségi jogi rendelkezés értelmezésére vonatkozik, a Bíróság fő szabály szerint köteles a kérelemről határozni (lásd különösen a C-379/98. sz. PreussenElektra-ügyben 2001. március 13-án hozott ítélet [EBHT 2001., I-2099. o.] 38. pontját; a C-18/01. sz., Korhonen és társai ügyben 2003. május 22-én hozott ítélet [EBHT 2003., I-5321. o.] 19. pontját, valamint a C-295/05. sz. Asemfo-ügyben 2007. április 19-én hozott ítélet [EBHT 2007., I-2999. o.] 30. pontját).
- 25 Ebből következik, hogy a nemzeti bíróság által előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések ügyre tartozásának vélelmét csak kivételesen lehet megdönteni, ha nyilvánvaló, hogy az e kérdésekkel érintett közösségi jog rendelkezéseinek kért értelmezése semmilyen kapcsolatban nem áll az alapügy tényállásával vagy tárgyával (lásd különösen a C-415/93. sz. Bosman-ügyben 1995. december 15-én hozott ítélet [EBHT 1995., I-4921. o.] 61. pontját és a C-212/06. sz., Gouvernement de la Communauté française és Gouvernement wallon ügyben 2008. április 1-jén hozott ítélet [EBHT 2008., I-1683. o.] 29. pontját).
- 26 Márpedig úgy tűnik, hogy a fenti helyzet a jelen ügyben nem valósul meg.
- 27 Először is rátérve a spanyol kormány által – a jelen előzetes döntéshozatali kérelem alapjául szolgáló ügy közösségi dimenziójának hiánya melletti érvelés érdekében – a fent hivatkozott Jägerskiöld-ügyben hozott ítéletre történő utalásra, elegendő megállapítani, hogy az említett ítélet az EK-Szerződés szolgáltatásnyújtás szabadságára vonatkozó rendelkezéseinek értelmezését érintette, amelyek, ahogyan arra a Bíróság

az említett ítélet 42. pontjában kifejezetten emlékeztetett, nem alkalmazandók olyan tevékenységekre, amelyek valamennyi összetevője egyetlen tagállam területére korlátozódik.

28 Ezzel szemben az alapügyben a Szerződésnek a fent hivatkozott Jägerskiöld ügyben hozott ítélet alapjául szolgáló ügyben felmerült rendelkezéseivel ellentétben a 2005/29 irányelv alkalmazásának nem feltétele a külföldi elem jelenléte. Az említett irányelv 3. cikkének (1) bekezdése értelmében ugyanis az üzleti vállalkozásoknak a fogyasztókkal szemben folytatott valamennyi tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatára kell alkalmazni.

29 Azon érvet illetően pedig, amely szerint a 2005/29 irányelv az alapeljárás esetében azért nem alkalmazható, mert az annak alapjául szolgáló tények az irányelv hatálybalépését megelőzően következtek be, egyrészt meg kell említeni, hogy a Bíróság ítélkezési gyakorlata szerint az irányelv hatálybalépésének napjától kezdve a tagállami bíróságok a lehető legteljesebb mértékben kötelesek tartózkodni a belső jog olyan értelmezésétől, amely az irányelv átültetésére előírt határidő leteltét követően jelentősen veszélyeztetheti az említett irányelv által elérni kívánt eredmény megvalósítását (lásd különösen a C-261/07. sz. és C-299/07. sz., VTB-VAB és Galatea egyesített ügyekben 2009. április 23-án hozott ítélet [EBHT 2009., I-2949. o.] 39. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

30 A jelen esetben a fentihez hasonló tartózkodási kötelezettség az előzetes döntéshozatalra utaló határozat meghozatalakor, azaz 2008. június 5-én mindenképpen alkalmazandó volt, amely időpontban 2005/29 irányelv már nem csupán hatályba lépett, hanem az említett irányelv átültetésére meghatározott 2007. december 12-i határidő is lejárt.

31 Másrésztől mindenesetre az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kifejezetten az következik, hogy a Plus által kezdeményezett „felülvizsgálati” eljárás kimenetele attól a kérdéstől függ, hogy lehetséges-e a szóban forgó abbahagyásra irányuló kereset előterjesztése az alapügyet a jelen ítélet kihirdetését követően eldöntő határozat meghozatalának időpontjában alkalmazandó jogszabály alapján abban az esetben, ha az említett kereset jövőbeli jogsértésekre is vonatkozik.

- 32 E körülmények között, ahogyan arra a főtanácsnok indítványának 49–57. pontjában rámutatott, a 2005/29 irányelv értelmezését a kérdést előterjesztő bíróság számára hasznosnak kell tekinteni ahhoz, hogy az előtte folyamatban lévő ügyben határozatot hozhasson.
- 33 Végül azon érvet illetően, amely szerint az alapügyben szóban forgó, eladásösztönző gyakorlatokra azért nem vonatkozik a 2005/29 irányelv, mert azok kifejezetten külön bizottsági rendeletjavaslat tárgyát képezték, elegendő megállapítani, hogy e körülmény önmagában – különös tekintettel arra, hogy az említett javaslatot 2006-ban visszavonták, az tehát nem vezetett rendelet elfogadásához – nem zárhatja ki, hogy az ilyen gyakorlatok a közösségi jog jelenlegi állapotában az említett irányelv értelmében tisztességtelen gyakorlatoknak minősüljenek, és annak hatálya alá tartozzanak.
- 34 E körülményekre tekintettel azt kell megállapítani, hogy az előzetes döntéshozatal iránti kérelem elfogadható.

Az ügy érdeméről

- 35 A feltett kérdés megválaszolása érdekében először is meg kell határozni, hogy az alapügyben szóban forgó tilalom tárgyát képező – a fogyasztók promóciós vagy nyereményjátékban való részvételét áru vagy szolgáltatás vásárlásához kapcsoló – gyakorlatok a 2005/29 irányelv 2. cikkének d) pontja értelmében kereskedelmi gyakorlatoknak minősülnek-e, és ennek folytán érvényesek-e rá az utóbbi irányelvben szereplő előírások.
- 36 E vonatkozásban említést kell tenni arról, hogy a 2005/29 irányelv 2. cikkének d) pontja különösen tág megfogalmazást használ, amikor a „kereskedelmi gyakorlat” fogalmát úgy határozza meg, mint a „kereskedő által kifejtett tevékenység, mulasztás, magatartási forma vagy megjelenítési mód, illetve kereskedelmi kommunikáció

– beleértve a reklámot és a marketinget is –, amely közvetlen kapcsolatban áll valamely terméknek a fogyasztó részére történő eladásösztönzésével, értékesítésével vagy szolgáltatásával”.

- 37 Márpedig meg kell állapítani, hogy az alapügyben szóban forgóhoz hasonló olyan promóciós akciók, amelyek a fogyasztó valamely sorsoláson való ingyenes részvételét bizonyos mennyiségű valamely áru megvételétől vagy szolgáltatás igénybevételétől teszik függővé, nyilvánvalóan a piaci szereplő kereskedelmi stratégiájába illeszkednek, és közvetlenül a piaci szereplő részéről történő eladásösztönzést és eladásainak növelését célozzák. Ebből következően a 2005/29 irányelv 2. cikkének d) pontja értelmében kereskedelmi gyakorlatoknak minősülnek, és következésképpen az irányelv hatálya alá tartoznak (a kapcsolat ajánlatok vonatkozásában lásd analógia útján a fent hivatkozott VTB-VAB és Galatea egyesített ügyekben hozott ítélet 50. pontját).
- 38 E következtetést nem érinti a cseh és az osztrák kormány azon érvelése, amely szerint az UWG alapügyben felmerült rendelkezéseinek – a 2005/29 irányelv rendelkezéseivel ellentétben – fő célja nem a fogyasztók, hanem a versenytársak védelme a bizonyos gazdasági szereplők által megvalósított tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokkal szemben, ezért e rendelkezések nem tartoznak az említett irányelv alkalmazási körébe.
- 39 Ahogyan ugyanis már a jelen ítélet 36. pontjában is szerepelt, a 2005/29 irányelvre különösen széles tárgyi hatály jellemzi, amely kiterjed minden olyan kereskedelmi gyakorlatra, amely közvetlen kapcsolatban áll valamely terméknek a fogyasztó részére történő eladásösztönzésével, értékesítésével vagy szolgáltatásával. Az említett irányelv (6) preambulumbekzdéséből következően e hatályból csak azok a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokra vonatkozó nemzeti jogszabályok zárhatók ki, amelyek „kizárólag” a versenytársak gazdasági érdekeit sértik, vagy szakemberek közötti ügyleteket érintenek.
- 40 Márpedig, ahogyan a főtanácsnok indítványa 65. és 66. pontjában rámutatott, teljesen egyértelmű, hogy ez a helyzet az alapügyben szóban forgó rendelkezések esetében nem valósul meg, mivel az UWG 1., 3. és 4. cikke kifejezetten a fogyasztók védelmére és nem kizárólag a versenytársak vagy egyéb piaci szereplők védelmére irányul.

- 41 A fenti pontosítást követően emlékeztetni kell arra, hogy a 2005/29 irányelv az üzleti vállalkozások fogyasztókkal szemben folytatott tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokra vonatkozó szabályok teljes közösségi szintű harmonizációjára irányul. Ennek megfelelően – ahogyan azt az említett irányelv 4. cikke kifejezetten kimondja – a tagállamok nem fogadhatnak el az irányelvben foglaltaknál korlátozóbb intézkedéseket, még a magasabb szintű fogyasztóvédelem biztosítása érdekében sem (a fent hivatkozott VTB-VAB és Galatea egyesített ügyekben hozott ítélet 52. pontja).
- 42 Azt is meg kell állapítani, hogy a 2005/29 irányelv 5. cikke előírja a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok tilalmát, és felsorolja azokat a kritériumokat, amelyek alapján e tisztességtelen jelleg megállapítható.
- 43 Az említett cikk (2) bekezdése értelmében tehát a kereskedelmi gyakorlat tisztességtelen, amennyiben ellentétes a szakmai gondosság követelményeivel, és a termékkel kapcsolatban jelentősen torzítja vagy torzíthatja az átlagfogyasztó gazdasági magatartását.
- 44 Az említett cikk (4) bekezdését illetően elmondható, hogy az a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok két pontosan elkülönített kategóriáját határozza meg, nevezetesen a „megtévesztő gyakorlatokat”, és az „agresszív gyakorlatokat”, amelyek az irányelv 6. és 7., illetve 8. és 9. cikkében meghatározott kritériumoknak felelnek meg. E rendelkezések értelmében e gyakorlatok különösen akkor tilosak, ha sajátosságaikra és tényszerű összefüggéseikre figyelemmel az átlagfogyasztót ténylegesen vagy valószínűsíthetően olyan üzleti döntés meghozatalára készítetik, amelyet az egyébként nem hozott volna meg.
- 45 A 2005/29 irányelv az I. mellékletében tartalmazza annak a 31 kereskedelmi gyakorlatnak a kimerítő felsorolását, amelyek az említett irányelv 5. cikkének (5) bekezdése értelmében „minden körülmény között” tisztességtelennek minősülnek. Következésképpen, amint azt az irányelv (17) preambulumbekkezdése kifejezetten kijelenti, kizárólag ezek azok a kereskedelmi gyakorlatok, amelyeket a 2005/29 irányelv 5–9. cikkének rendelkezései szerint történő eseti vizsgálat nélkül is tisztességtelennek kell tekinteni.

- 46 Ezért az előterjesztő bíróság által feltett kérdést a 2005/29 irányelvnek az előző pontokban említett rendelkezéseinek tartalma és általános szerkezete alapján kell megvizsgálni.
- 47 E vonatkozásban meg kell állapítani, hogy mivel a fogyasztók valamely promóciós vagy nyereményjátékban való részvételét áruk megvételétől vagy szolgáltatások igénybevételétől függővé tevő gyakorlatok tekintetében általános tilalmat állít fel, az alapügy tárgyát képezőhöz hasonló nemzeti szabályozás nem felel meg a 2005/29 irányelv által előírt követelményeknek.
- 48 Egyrésztől ugyanis az UWG 4. cikkének 6. pontja megtilt minden olyan kereskedelmi ügyletet, amely a fogyasztók valamely promóciós vagy nyereményjátékban való részvételét áruk megvételéhez vagy szolgáltatások igénybevételéhez kapcsolja, azzal az egyedüli kivétellel, ha a promóciós vagy a nyereményjáték a szóban forgó áruval vagy szolgáltatással természetesen összekapcsolódik. Más szavakkal az ilyen jellegű gyakorlatokra általános tiltás vonatkozik anélkül, hogy az egyes esetek ténybeli összefüggéseire tekintettel meg kellene állapítani, hogy a szóban forgó kereskedelmi ügylet „tisztességtelen” jellegű-e a 2005/29 irányelv 5–9. cikkében szereplő kritériumok alapján.
- 49 Márpedig kétségtelen, hogy a fentiekhez hasonló, a fogyasztók valamely promóciós vagy nyereményjátékban való részvételét áruk megvételéhez vagy szolgáltatások igénybevételéhez kapcsoló gyakorlatokat nem említi az említett irányelv I. melléklete, amely – ahogyan a jelen ítélet 45. pontja arra már emlékeztetett – kimerítően sorolja fel azokat a minden körülmény között tiltott kereskedelmi gyakorlatokat, amelyeket nem kell esetenként megvizsgálni.
- 50 Másrésztől az alapügy tárgyát képezőhöz hasonló típusú szabályozás sérti a 2005/29 irányelv 4. cikkének tartalmát, amely kifejezetten megtiltja a tagállamoknak, hogy korlátozóbb jellegű intézkedéseket tartsanak fenn vagy vezessenek be, még akkor is, ha az intézkedések célja a magasabb szintű fogyasztóvédelem biztosítása.

- 51 E körülmények között meg kell állapítani, hogy a 2005/29 irányelvvvel ellentétes az alapügyben szóban forgóhoz hasonló olyan nemzeti szabályozás, amely tiltja a fogyasztók valamely promóciós vagy nyereményjátékban való részvételét áruk megvételéhez vagy szolgáltatások igénybevételéhez kapcsoló kereskedelmi ajánlatokat.
- 52 E következtetést nem érinti az a körülmény, hogy az UWG 4. cikkének 6. pontja kivételt tartalmaz azon gyakorlatok javára, amelyek a szóban forgó áruhoz vagy szolgáltatáshoz természetesen kapcsolódó promóciós vagy nyereményjátékokra vonatkoznak.
- 53 Még ha e kivétel alkalmas is lenne ugyanis arra, hogy az említett rendelkezésben szereplő tilalom hatályát korlátozza, az ilyen kivétel korlátozott és előre meghatározott jellege miatt akkor sem léphet a kereskedelmi gyakorlat „tiszteletlen” jellegének vizsgálata helyébe, amelynek az irányelv 5–9. cikkében előírt kritériumok alapján való elvégzése minden egyes eset ténybeli összefüggéseit illetően kötelező, ha az alapügyhöz hasonló módon az irányelv I. mellékletében fel nem sorolt gyakorlatról van szó (lásd a fent hivatkozott VTB-VAB és Galatea egyesített ügyekben hozott ítélet 64. és 65. pontját).
- 54 A fenti megfontolásokra tekintettel a feltett kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 2005/29 irányelvet úgy kell értelmezni, hogy azzal ellentétes az alapügyben szóban forgóhoz hasonló olyan nemzeti szabályozás, amely főszabály szerint – az adott eset különös körülményeire tekintet nélkül – tiltja az olyan kereskedelmi gyakorlatot, amely a fogyasztóknak a nyeremény- vagy promóciós játékban való részvételét valamely áru megvételétől vagy szolgáltatás igénybevételétől teszi függővé.

A költségekről

- 55 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt

a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (első tanács) a következőképpen határozott:

A belső piacon az üzleti vállalkozások fogyasztókkal szemben folytatott tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatairól, valamint a 84/450/EGK tanácsi irányelv, a 97/7/EK, a 98/27/EK és a 2002/65/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvek, valamint a 2006/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet módosításáról szóló, 2005. május 11-i 2005/29/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvet („irányelv a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról”) úgy kell értelmezni, hogy azzal ellentétes az alapügyben szóban forgóhoz hasonló olyan nemzeti szabályozás, amely főszabály szerint – az adott eset különös körülményeire tekintet nélkül – tiltja az olyan kereskedelmi gyakorlatot, amely a fogyasztóknak a promóciós vagy nyereményjátékban való részvételét valamely áru megvételétől vagy szolgáltatás igénybevételétől teszi függővé.

Aláírások